

Vojna

Severno bojišče

Nekaj o sovjetski armadi, katera je zasedla glavni del Poljske

Italijansko časopisje v Milanu je prišlo 26. septembra v svojih opisovanjih raznih armad, ki se bojujejo v sedanji vojni, do zaključka, da je sovjetska armada v najboljšem primeru sposobna za obrambo, da pa je za napadanje neuporabna. Temu je krivo na eni strani pomanjkanje šolanih častnikov, na drugi strani pa pomanjkanje vojne industrije.

Istočasno kakor Italija je tudi Francija ugotovila, da imajo ruski polki, ki so zasedli poljsko ozemlje, po večini imena nemških komunističnih in socialističnih voditeljev. Tako nosi polk, kateremu so morali Nemci prepustiti Brest-Litovsk, ime po znanca nemškem vodilnem komunistu Ernestu Thälmannu. Polk, ki je vkorakal v Lvov in prevzel mesto od nemških čet, nosi ime znanega nemškega socialnega demokrata Karla Liebknechta, ki je bil umorjen leta 1919. Vrhovno vodstvo komunistične propagande v zasedenem poljskem ozemlju ima generalni tajnik komunistične internacionale Bolgar Dimitrov, znan iz procesa zaradi požara rajstaga v Berlinu koj po prevzemu nemške vlade in vse oblasti po nemških narodnih socialistih s Hitlerjem na čelu.

Najhujša noč in dan v Varšavi

Najstrašnejša noč in dan so prebili varšavski obleganci 26. septembra. Nemci so to noč in dan po načrtu razbijali Varšavo s težkim topništvom in letalstvom. Od ranega jutra je nad 200 nemških bombnikov bombardiralo središče mesta in zanelo na stotine požarov z vžigalnimi bombami. Požarov ni bilo mogoče pogasiti radi pomanjkanja vode. Na stotine konj, kateri so poginili radi granat, so na mestu razkosali in razdelili meso med prebivalstvo. Poljski vojaški oddelki, ki so vzdržali bombardiranje in napade po predmestjih, so manj trpeli kakor prebivalstvo, ker je bilo bombardiranje naperjeno proti njemu, da bi ga moralno oslabilo. Številna mrtvih ni bilo mogoče prečiniti. Varšava je bila omenjeno noč in dan vsa v razvalinah. Požari in razdejane hiše so onemogočale promet po ulicah. Kljub tolikim strahotam iz zraka in topov so zadeli Nemci še povsod na trdovraten odpor vojaštva in prebivalcev. Starci, žene, dečki in dekleta so bili v znatno pomoč vojaštvu. Pogled na Varšavo je bil 26. septembra, ko je bila poljska prestolnica po večini le še kup kamenja — prežalosten...

24 urno premirje

Po 22 dneh po vsem svetu največje obudovanje vzbujajoče junaške obrambe je bila Varšava 27. septembra radi pomanjkanja prehrane, streliva, nevarnosti kužnih bolezni, razdejanega vodovoda in elektrarne, pomanjkanja zdravil in zdravnikov in uničenja devetih bolnišnic tolikanj izčrpana, da je predlagal poveljnik poljske prestolnice sklenitev 24 urnega pre-

mirja, da bi se zamogla urediti vsaj prva pomoč ranjencem med vojaštvom in civilnim prebivalstvom. Zaradi 48 urnega neprestanega bombardiranja iz tisoč žrel nemških topov ni bilo mogoče nuditi ranjencem nobene pomoči.

Omenjeno premirje, ki je končalo dne 28. septembra popoldne, je bilo uvod v predajo mesta Nemcem. V času premirja so se vodila pogajanja med zastopniki poljske in nemške vojske radi častne predaje. Kot zastopnik nemških oblegovalnih čet za pogajanja z branilci Varšave je bil določen general Blaskowitz, ki je po rodu iz hrvatskega Karlovca iz rodovine Blaskovičev.

Varšava in Modlin predana Nemcem

Po podanem opisu je bil položaj Varšave in Modlina nevzdržen, ker so bili junaški branilci s civilnim prebivalstvom čisto izčrpani, ni bilo več streliva, posebno ne topovskega, ne prehrane in niti vode ne več. Poljski polkovnik, kateri je vodil 22 dni obrambo Varšave, je predal porušeno mesto oblegovalcem. Poljsko vojaštvo je 29. septembra zvečer odložilo orožje in začelo zapuščati prestolno mesto. Izpraznitev se je vršila tri dni. Nemške čete so vkorakale v Varšavo 2. oktobra.

Severno od Varšave ležeča utrdba Modlin se je morala predati radi istega obupnega položaja, ki je tudi Varšavo prisilil, da se uda premoči.

Da cenijo tudi Nemci junaštvo poljskega vojaštva, je razvidno iz tega, da so dovolili častnikom, da obdržijo sablje. To se redko zgodi v kaki vojni. Poljsko vojaštvo bodo Nemci kmalu demobilizirali.

Tudi polotok Hela se je udal

Na polotoku Hela pri Gdanskem so se še vedno borili ostanki poljskih čet. Toda tudi za te hrabre poljske vojake je napočil čas pomanjkanja vsega živeža in streliva, zato so 1. oktobra razobesili belo zastavo v znak predaje. Vojaki so položili orožje v roke mnogoštevilni oblegovalni nemški vojski.

Vojaška uprava v od Nemcev zasedeni Poljski

Kancler Hitler je imenoval za vrhovnega vojaškega upravnika za vse od Nemcev zasedeno poljsko ozemlje 54 letnega generalobersta Rundstäda, kateremu je pridružen kot strokovnjak za civilno upravo minister Franck. Le trije okraji zasedenega ozemlja so izvzeti, in sicer Katovice, Čenstohova in Bialo. V teh okrajih, ki meje neposredno na Nemčijo in kjer je znatna nemška manjšina, je zopet uvedena civilna uprava in je nemškim beguncem dovoljeno, da se vrnejo na svoje domove, v kolikor dobe za to dovoljenje od delovnega urada. Vsi oni nemški begunci, ki so zaposleni v nemških tovarnah, morajo ostati na svojih mestih. Poljski in češki begunci se ne smejo vrniti.

Razdelitvi Poljske in predaji Varšave bi naj sledil mir?

Razdelitvi Poljske in predaji Varšave bi naj sledil po željah Nemčije in sovjetske Rusije mir. Da misli kancler Hitler resno na rusko-nemško mirovno ofenzivo, kažejo nekateri predznaki. V kancelarski palači v Berlinu je bilo 30. septembra popoldne važno posvetovanje, katerega so se udeležili poleg Hitlerja vsi člani vlade razen ministra Francka, kateri se mudi v Poznaju, ter zastopniki nemške vojske, mornarice in letalstva. Razpravljali so o ukrepih za primer, da bi bile Hitlerjeve mirovne ponudbe od Anglije ter Francije odklonjene.

Uradno poročilo iz Berlina pravi, da bo še ta teden sklican nemški državni zbor. Ob tej priliki bo stavil Hitler Angliji ter Franciji ponudbo za mir, ki bo njegova poslednja ponudba. Če njegovi predlogi ne bodo sprejeti, bo pričela v najkrajšem času nemška ofenziva na morju, na kopnem in v zraku proti Angliji ter Franciji.

Na povabilo nemške vlade se je pripeljal 1. oktobra v Berlin italijanski zunanji minister grof Ciano. Temu obisku pripisujejo velik pomen. Gre za razčiščenje odnošajev med Nemčijo in Italijo, ker zapadni veleni nočeta priznati nemške zmage na Poljskem in odklanjata na tej osnovi mirovna pogajanja. Domnevajo, da mora Nemčija računati z nadaljevanjem vojne in bo zahtevala od Italije, da izpolni svoje obveznosti v smislu vojaške zveze, katera je bila sklenjena med Nemčijo ter Italijo.

Italijanski politični krogi so pa mnenja, da je potovanje grofa Ciana v Berlin v zvezi z mirovno akcijo, v kateri bi naj prevzela Italija vlogo posredovalca med Nemčijo in Rusijo na eni strani ter Angleži in Francozi na drugi strani.

Novi predsednik Poljske in nova vlada

Strašni in preveč presenetljivi septembrski dogodki so tolikanj vplivali na 72 letnega predsednika poljske republike dr. Ignacija Moscickija, kateri je po svojem poklicu profesor svetovnega slovesa, da je podal 30. septembra ostavko na mesto predsednika republike. Po ustavi je postal predsednik Poljske bivši predsednik senata Vladislav Rackiewicz, vojvoda vilenski. Novi predsednik poljske republike je prisegel v Parizu. Koj po zaprisegi je novi predsednik izdal odlok o odstavitvi vlade generala Skladovskega, ker ne more delati v pregnanstvu na Romunskem, in je imenoval za novega predsednika vlade generala Vladislava Sikorskega, poveljnika poljskih čet v Franciji. Za podpredsednika vlade je bil imenovan profesor Stanislav Stromski, za zunanjega ministra Zaleski, za finančnega pa polkovnik Adam Koc. Ostali člani vlade bodo imenovani pozneje. Nova poljska vlada ima značaj vlade narodne obrambe in bo delovala iz Pariza.

„Slov. Gospodar“ stane:

za vse leto 32 din, za pol leta 16 din, za četrt leta 9 din.

Nemški zunanji minister drugič v Moskvi

Nemški zunanji minister Ribbentrop je bil od sovjetske vlade drugič povabljen v Moskvo ob času, ko sta se mudila tamkaj: turški zunanji minister Saradzoglu v zastopstvu balkanskih držav in zunanji minister baltiške republike Estonije Selter. Ribbentrop se je odpeljal iz Berlina s spremstvom v letalu 27. septembra ob devetih dopoldne in je prispel v Moskvo ob petih popoldne. Na letališču so ga pozdravili pomočnik komisarja za zunanje zadeve Potemkin in druge višje sovjetske osebnosti. Navzoča je bila tudi častna četa. Kmalu po svojem prihodu v Moskvo se je odpeljal nemški zunanji minister v Kremelj, kjer so pričeli takoj razgovori z ruskim komisarjem za zunanje zadeve Molotovom. Razgovorom je ves čas prisostvoval tudi Stalin.

Po zaključnih razgovorih je bila prirejena v počastitev Ribbentropa v Kremlju velika pojedina, katere sta se udeležila dva juda, Kaganovič in še neki drugi sovjetski dostojanstvenik.

Kaj je dosegel Ribbentrop v Moskvi

O Ribbentropovih razgovorih v Moskvi so razglasili Nemci 29. septembra zjutraj, da sta vladi Nemčije in sovjetske Rusije

po razpadu Poljske dobili podlago za trajen mir v Evropi. Če bi pa mirovni napori ostali brezuspešni, bosta Anglija in Francija odgovorni za nadaljevanje vojne.

Dalje sta si Ribbentrop in Molotov po izmenjanih pismih zagotovila, da bo sovjetska Rusija dobavljala Nemčiji surovine, za kar bodo dajali Nemci Rusom industrijske izdelke. Nemška in sovjetska vlada sta se zavezali, da bo ta gospodarski program uresničen.

Tretja točka drugega Ribbentropovega moskovskega razgovora obsega razmejitve zasedene Poljske. Mejna črta med Rusi in Nemci na Poljskem začne pri južni konici Litve, gre zahodno na Avgustovo ter nemško mejo, od tam po meji do reke Pise, nato po Pisi do Ostrolenke. Od tam teče meja jugovzhodno do Nura ob reki Bug, od tam pa vzdolž Buga do Krystinopola, kjer se obrne na zahod ter gre severno Ravaruske do Lubačova do reke San in po toku Sana do madžarske meje.

Po podpisu teh pogodb in omenjeni pojedini se je Ribbentrop vrnil v letalu v Berlin, kamor je prispel 29. septembra na večer. Podal se je takoj h kanclerju Hitlerju, kateremu je poročal.

Zapadno bojišče

Važni obvestili angleškemu parlamentu

V Londonu sta podala 26. septembra parlamentu obširni poročili o mednarodnem položaju in o vojni na morju ministrski predsednik Chamberlain in mornariški minister Churchill. Chamberlain je tokrat četrtič od izbruha vojne obveščal parlament o dogodkih. Govoreč o sovjetskem vdoru na Poljsko je g. predsednik rekel, da je reprečila ruska vojska z vpadom na Poljsko zbiranje poljske armade na novih določenih postojankah. Poljsko sta si razdelili Rusija in Nemčija tako, da pripada Rusom precej večji del in vsi petrolejski vrelci v Galiciji. Ves svet občuduje junaško borbo preostanka Poljakov v Varšavi in na polotoku Hela. Ob koncu svojega govora je Chamberlain že četrtič podčrtal angleško obljubo z besedami: »Nihče naj ne dvomi o stališču Anglije, ki hoče enkrat za vselej odstraniti nevarnost napadov in potlačenja narodov ter zasedanja držav, kakor se je zgodilo s Poljsko. Naš in francoski narod sta odločena doseči zmago za cilj, ki jima je skupen.«

Mornariški minister Churchill je izvajal, da je dnevno na morju do 2000 angleških ladij, katere so opremljene z obrambnim orožjem proti podmornicam. Pred 25 leti je bilo treba 15—20 angleških rušilcev za uničenje ene nemške podmornice, danes zadoščata 1—2 rušilca. Tudi, če je bilo doslej potopljenih res samo šest ali sedem nemških podmornic, pomeni to najbrž več nego desetino vseh podmornic, s katerimi razpolaga Nemčija. Najbrž pa je to četrtnina ali celo tretjina. Do konca oktobra bo akcija proti podmornicam še potrjena. Če bo sovražnik zgradil nove podmornice, smo pripravljene, da odgovorimo s povečanimi protikrepi. Letalstvo je igralo doslej v borbi proti podmornicam važno vlogo. Doslej so nemške ladje potopile v pr-

vem tednu 65.000 ton angleških ladij, v drugem 46.000 ton, v tretjem 21.000 ton in v zadnjem samo še 9000 ton. V tem času pa smo zasegli 67.000 ton več nemškega blaga, kakor pa ga je bilo potopljenega na naših ladjah. Dobava surovin je Angliji zasigurana.

Francoska mornarica je zajela do dne 28. septembra nad 100.000 ton blaga, ki je bilo namenjeno v Nemčijo. Med tem je tudi 24.000 ton bencina. Angleška mornarica je zajela 70.000 ton, med njimi 23.000 ton železa in 14.000 ton petroleja.

Poročilo iz Pariza z dne 29. septembra pravi, da je od 27 nemških podmornic, ki so bile pred pričetkom vojne na odprtem morju, da onemogočijo nasprotniški trgov-

Iz raznih držav

V NAŠI DRŽAVI

Razpis volitev senata. Volitve senatorjev so razpisane za 12. novembra. En del senatorjev volijo narodni poslanci, drugi del senata pa je imenovan. Ker je pa narodna skupščina razpuščena, poslanci novih senatorjev ne bodo volili. Prav tako ne bodo mogli voliti člani banskega sveta na Hrvaškem, ker sta banska sveta v bivši savski in primorski banovini razpuščena. Kdo bo vse volil nove senatorje, bo določil pravosodni minister, ki je dobil tudi nalog, da izdela načrt novega volivnega zakona za skupščino na podlagi splošnega, neposrednega in tajnega glasovanja, z volitvami po listah in na poročnem sistemu.

Ljubljana dobila vrhovno sodišče. Na podlagi sporazuma s Hrvati je dobila Ljubljana s 1. oktobrom vrhovno sodišče, ki je bilo doslej za Slovence v Zagrebu pri Stolu sedmorice.

ski promet, vrnilo nepoškodovanih v svoja oporišča doslej samo sedem. Vse druge so bile večinoma potopljene ali vsaj onesposobljene za vsako nadaljnje delovanje.

Angleško in nemško poročilo o napadu na angleške ladje

Na vprašanje angleškega opozicijskega poslanca Aleksandra v parlamentu glede napada nemških letal na angleške vojne ladje v norveških vodah 26. septembra, je odgovoril mornariški minister Churchill: Poveljnik domačega brodovja Fobbs je brzojavil, da je bilo 26. septembra popoldne angleško brodovje, sestojče iz velikih bojnih ladij, križark, rušilcev in matične ladje za letala, v Severnem morju napadeno od 20 nemških letal. Angleških ladij ni zadela niti ena bomba, pač pa je bilo eno nemško letalo sestreljeno, drugo zelo poškodovano, tretje pa se je moralo spuščiti na morje in je bila posadka štirih mož zajeta. Po obvestilu admiralitete se je vršila bitka okoli 300 km od norveške obale.

Nemško vrhovno poveljstvo trdi o istem napadu: Nemška letala so 26. septembra popoldne napadla v Severnem morju velik oddelek angleške vojne mornarice. Angleška matična ladja za letala je bila uničena. Več bomb je padlo na krov velik križarke. Nemška letala niso imela izgu-

Francosko poročilo o poškodovanju Siegfriedove črte

Francosko vojno poročilo z dne 27. septembra pravi, da je francosko topništvo obstreljevanjem napravilo hude zaseke Siegfriedovo obrambno črto med Saarbrücknom in Mertzgom. Enaki uspehi bili doseženi še tudi na drugih delih fronte, tako da je Siegfriedova linija na več krajih na pol razdejana in je na njej vsopolno zasek.

Radi omenjenih francoskih uspehov so Nemci silno ojačili svoje postojanke v obrambnih trdnjavah in so zbrali v zaledju za Siegfriedovo črto nad 100 divizij pehote in nekaj oklopnih divizij. Leta 1917 so imeli Nemci na isti zapadni fronti tik pred svojo poslednjo ofenzivo nad 200 divizij vojakov.

Za ohranitev stroge nevtralnosti. Kakor znano, se je odločila Jugoslavija v sedanji evropski vojni za strogo nepristranost. Za ohranitev nevtralnosti je izdal tudi naš ban naredbo, katera prepoveduje v javnih prostorih sprejemanje glasnih radijskih poročil. Ista naredba prepoveduje nositi kroje, znake in zasteve, ki bi pomenile propagando za katero koli vojskujočo se državo. Strogo je prepovedano dvigati roko tako, kakor bi hotel kdo s tem pokazati, s katero vojskujočo državo drži. Ne smejo se prepevati pesmi ene ali druge vojskujoče sile. Razobešeni ne smejo biti časopisi in slike, ki bi imele namen tej ali oni državi koristiti ali ji škodovati.

V DRUGIH DRŽAVAH

Angleški državni proračun in novi davki. Angleški fin. minister Simon je predložil parlamentu proračun z izjavo, da izdatki za vojne svrhe, določeni v rednem proračunu